

грі на інструменті, свідомому слуханню музики може розкрити для дитини лише педагог-музикант. І тут слід зазначити, що найвідповідальніша роль у процесі гармонійно-розвиненої особистості належить саме музичному мистецтву. Заняття музикою надають не тільки значний вплив на розвиток духовно-моральних цінностей дитини, формують естетичний смак, але й сприяють становленню соціально активної, впевненої в собі людини з гідними перспективами.

Таким чином, вирішення зазначеної проблеми щодо розвитку соціальної активності школярів та підлітків виступає одним із актуальних завдань сучасної педагогічної науки і закладів мистецтва, зокрема – мета кожного високопрофесійного викладача-музикознавця.

Спілкування означає необхідність розуміти і відчувати іншого таким, яким він є, вміння ставити себе на місце іншого. Щоб зрозуміти іншого, потрібно перейнятися його цінностями, усвідомити його значущість.

Список використаних джерел

1. Афоніна^О. Сольфеджіо 7-8 клас, 2016.
2. Барська^З. Гармонічне сольфеджіо на основі української музики. Частина 1, 2019.
3. Виноградов^О. Сім'я, соціалізація дітей в сім'ї. Херсон : Херсонський державний університет, 2002.
4. Лещук^Г. Шкільне соціальне середовище як фактор первинної соціалізації дитини, Тернопіль. 2011.

Циплюк Тетяна,
викладачка Полтавської міської школи
мистецтв «Мала академія мистецтв»
імені Раїси Кириченко (м.°Полтава)

ВЗАЄМОДІЯ МУЗИЧНОГО ТА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВ У ЗМІСТІ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «МИСТЕЦТВО»

Анотація. У статті досліджується використання різних видів мистецтва на уроках інтегрованого курсу «Мистецтво», зокрема взаємодія музичного та образотворчого мистецтв. Характеризуються види діяльності та їх координація у процесі художньо-естетичного розвитку дітей, а саме: пізнавальна, практична, ігрова, комунікативна, творча. Пропонуються творчі завдання на основі інтегративного підходу.

Ключові слова: інтегровані уроки, взаємодія видів мистецтв, художньо-творча діяльність, творчі завдання.

Постановка проблеми. Якісна своєрідність шкільного уроку як основної форми організації навчання мистецтва у школі залежить від цілей, методів спілкування між педагогом та учнем, навчання і виховання. Уроки можуть проводитися у різних формах: бесіда, діалог, дискусія, урок-вистава тощо. Сучасна система виховання спрямована на переведення навчання на інтенсивний шлях, що передбачає активізацію взаємодіючих функцій різних видів мистецтв, поєднання різних видів діяльності учнів. Важливим є аналіз процесу взаємодії музичного та образотворчого мистецтв та особливих моментів творчого виховання учнів на уроках з мистецтва.

Ступінь вивчення проблеми. Ці питання досліджували різні автори: І.°А.°Зязюн, О.°М.°Коберник, А.°С.°Німчук, О.°С.°Падалка, Е.°М.°Савач, О.°Т.°Шпак та інші.

Виклад основного матеріалу. Дослідники стверджують, що інтегровані уроки необхідно планувати, використовуючи координації різних видів діяльності учнів [6, с.°21]. Постає питання взаємодії різних ліній – музичного, образотворчого та інших видів мистецтв у змісті інтегрованого курсу і шляхи її реалізації на шкільних уроках. З одного боку, вчитель може просто викласти традиційно музичний матеріал, з іншого – додатково використати дидактичні завдання з образотворчого мистецтва (композиція, кольорова гама, інші художньо-образні засоби). Іноді вчитель практикує урок малювання під час звучання музики – «малювання під музику» [5, с.°32]. Також використовують методичний прийом «озвучування картини» музикою

відповідно за настроєм. Це сприяє емоційному, естетичному вихованню школярів.

Можливе перенесення на аналіз-інтерпретацію тематично спорідненої музики («Пташка» Едварда Гріга чи «Карнавал тварин» Каміля Сен-Санса, «Гомін лісу» Ференца Ліста). Нажаль, музичними звуками навіть у творах із конкретними програмними назвами передається не зовнішня подібність образу та його реального прообразу, а емоційно-естетична виразність, яку лише підсилюють зображувальні елементи [10, с.°12]. Звісно, «прямий переклад» з однієї художньої мови на іншу неможливий.

Цікавим способом інтегрування синтетичних мистецтв є і прийоми театралізації; наприклад, пантомімічне «ілюстрування» жестів, поз, рухів, звичок тварин і людей. Цікавою формою навчання є урок-вистава; наприклад, проведення народного обряду, постановка дитячої опери («Коза Дереза» композитора Миколи Лисенка), у якій можуть брати участь діти всього класу якості співаків, інструменталістів, художників, режисерів тощо.

Процес інтеграції реалізується за допомогою творчих завдань інтегративного типу, які активізують суміжні образні асоціації школярів. Наприклад, учням дається завдання графічно зобразити мелодичний рисунок, передати лініями напрям руху мелодії, добрати до мелодії лінії-образи («пружинка», «хвиля» тощо). Інше завдання: відобразити музичні ритми або форми в орнаментальних композиціях та аплікаціях; намалювати ілюстрації до дитячих казок; передати за допомогою жестів, танцювальних рухів, пантоміми характери героїв казки, персонажів картини, образів програмної музики [4].

Отже, у процесі навчання важлива роль належить видам діяльності, характерним для художньо-естетичного розвитку учнів, а саме: практична, пізнавальна, творча, ігрова, комунікативна. Під час художньо-практичної діяльності учнів (спів пісень, гра на музичних інструментах, малювання, театральні ігри тощо) відбувається засвоєння необхідних знань, розширення художньо-образних уявлень, опанування нового матеріалу (фактів, понять,

термінів). Формуються чуттєві навички, збагачуються емоції і почуття, розвивається естетичний досвід школярів. Під час уроку вчитель планує урок таким чином, щоб вистачило часу для художньо-творчої та ігрової діяльності школярів, а також для формування в учнів культури спілкування та навичок взаємодії. Значним моментом у творчому процесі є використання різних видів мистецтва, у тому числі музичних і живописних, що підтримує активну увагу та пізнавальний інтерес учнів. Таким чином, відбувається емоційна регуляція навчання засобами арт-терапії.

Інтегровані уроки сприяють зростанню кількості наочних засобів, а використання різних видів мистецтва ускладнює завдання, що містять зіставлення і порівняння. Тому на уроках мистецтва такі наочні засоби як репродукції картин, музичні записи, відеоролики тощо вчитель має готувати заздалегідь, ретельно підбирати відповідні до теми матеріали. Необхідно дотримуватися певних організаційно-технічних моментів, щоб правильно організувати урочний час, забезпечити максимальне використання наочних засобів у процесі навчання. У даному випадку вчитель має використати свою освітню педагогічну компетентність.

Під час викладання матеріалу на уроці з мистецтва спочатку доцільно планувати музичний ряд, а потім образотворчий, який розкриває зміст певної спільної теми більш конкретно, ніж музичний: причиною і наслідком може стати абстрактність музичних образів. Використання конкретних образів образотворчого мистецтва під час прослуховування музики може призвести до занадто нав'язливого тлумачення звуко-інтонаційних музичних образів, які за своєю природою є абстрактними.

Під час уроку з мистецтва рекомендовано проводити зіставлення музичних та образотворчих явищ, тому що у процесі взаємодії мистецтв вони можуть бути суголосними за емоційними настроями, хоча й різними за тематикою. Доцільним є обговорення репродукцій картин під звуки музики, що впливає на розвиток образного мислення. Для повторення матеріалу вчитель може використовувати пройдені твори та нові, що розвивають

художньо-творчу діяльність школярів.

Список використаних джерел

1. Гончаренко[°]С. Український педагогічний словник. К., 1997.
2. Дроб'язко[°]П.[°]І. Українська національна школа : витоки і сучасність. К. ВІД «Академія», 1997. 181[°]с.
3. Зязюн[°]І.[°]А., Савач[°]Е.[°]М. Краса педагогічної дії: навчальний посібник для вчителів, студентів середніх та вищих навчальних закладів, аспірантів. К. : Українсько-фінський інститут менеджменту і бізнесу, 1997. 302[°]с.
4. Коберник[°]О.[°]М. Теорія і методика психолого-педагогічного проектування виховного процесу в школі : Навч.-метод. посібник. К. : Наук.світ, 2001. 182 с.
5. Костюк[°]Е.[°]С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості. К, 1989. 490[°]с.
6. Німчук[°]А.[°]С., Падалка[°]О.[°]С., Шпак[°]О.[°]Т. Сучасні педагогічні технології : Навчальний посібник. К. : центр «Просвіта», 2000. 368[°]с.
7. Пальчевський[°]С. Сугестопедичне навчання на уроках образотворчого мистецтва // *Мистецтво та освіта*. 2005. №3. С.[°]10-13.

Щукіна Світлана,

концертмейстерка хореографічного відділення Полтавської міської школи мистецтв «Мала академія мистецтв» імені Раїси Кириченко,

Клімчук Вікторія,

концертмейстерка хореографічного відділення Полтавської міської школи мистецтв «Мала академія мистецтв» імені Раїси Кириченко,

Хамідулліна Світлана,

концертмейстерка хореографічного відділення Полтавської міської школи мистецтв «Мала академія мистецтв» імені Раїси Кириченко(м. Полтава)